

Projekt dofinansowany w wysokości 85% ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej dla Programu PL04 pn.: „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.

Krzysztof Kawczyński
Jacek Prześlakowski
Krajowa Izba Gospodarcza

PODSTAWOWE OBSZARY WSPÓŁPRACY PRZEDSIĘBIOSTW ZE ŚRODOWISKIEM EFEKTYWNA GOSPODARKA ZASOBAMI - ODPADY I EMISJE

Wprowadzenie

Gospodarka Europy uzależniona jest od nieprzerwanego dostępu do materiałów i zasobów naturalnych, w tym wody, upraw, drewna, metali, minerałów i nośników energii, których znaczna część pochodzi z importu. Coraz wyraźniej widać, że uzależnienie od importu może osłabiać pozycję Europy, ponieważ nasila się rywalizacja o zasoby naturalne na skalę globalną.

Zasoby naturalne nie są rozmieszczone równomiernie na całym świecie, w konsekwencji, dostęp do nich i ceny nieustannie się zmieniają, co jest potencjalnym źródłem osłabiania gospodarki europejskiej. Zmieniające się i niestabilne ceny surowców są czynnikiem zakłócającym funkcjonowanie sektorów uzależnionych od tych zasobów, co z kolei skutkuje zmianą zapotrzebowania na zasoby ludzkie, rezygnacją z inwestycji czy zaprzestawaniem produkcji towarów i świadczenia usług.

Szybki wzrost wydobycia i eksploatacji zasobów naturalnych ma jednocześnie negatywne skutki dla środowiska naturalnego w Europie i poza nią. Zanieczyszczenie powietrza, wody i gleby, zakwaszenie ekosystemów, utrata różnorodności biologicznej, zmiany klimatu i wytwarzanie odpadów stanowią

Projekt dofinansowany w wysokości 85% ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej dla Programu PL04 pn.: „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.

bezpośrednie, średnio- i długoterminowe zagrożenie dla gospodarki i dobrobytu społeczeństw.

Biorąc pod uwagę ograniczoną ilość zasobów nie wystarczy zwiększyć efektywności ich wykorzystania żeby zapewnić dalszy postęp społeczno-gospodarczy. Nie gwarantuje to bezwzględnego zmniejszenia presji na środowisko naturalne w Europie i na świecie do poziomu, który można uznać za zrównoważony w perspektywie długoterminowej.

Oceniając zrównoważony rozwój europejskich systemów produkcji i konsumpcji, nie wystarczy zmierzyć, czy produkcja rośnie szybciej niż wykorzystanie zasobów i związane z tym oddziaływanie na środowisko naturalne. Trzeba również ocenić, czy istnieją oznaki oddzielenia w ujęciu bezwzględnym tj. wzrost produkcji przy jednoczesnym zmniejszeniu wykorzystania zasobów. Oprócz oszacowania relacji pomiędzy wykorzystaniem zasobów a rozwojem gospodarczym, należy także ocenić, czy zmniejsza się negatywny wpływ na środowisko wynikający z wykorzystywania zasobów przez społeczeństwa.

Podstawy prawne

Celem prawa krajowego i unijnego jest zapewnienie efektywnego gospodarowania zasobami, w tym w zakresie gospodarki odpadami i innymi emisjami do gleby, wody lub powietrza.

Polityka UE w tym obszarze określona jest w siódmym programie działań na rzecz ochrony środowiska (7EAP), efektywne gospodarowanie zasobami wskazano jako jeden z trzech kluczowych celów dla osiągnięcia do 2050 roku wizji „godnego życia przy racjonalnym gospodarowaniu zasobami naszej planety”:

Projekt dofinansowany w wysokości 85% ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej dla Programu PL04 pn.: „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.

- ochrona, zachowanie i zwiększenie kapitału naturalnego Unii Europejskiej;
- przejście na zasobo-oszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną w UE;
- ochrona obywateli Unii przed presjami na środowisko naturalne oraz zagrożeniami dla zdrowia i dobrobytu.

Celem innej grupy polityk jest zastąpienie obecnego linearnego modelu gospodarczego opartego na zasadzie „wydobyć-wyprodukować-zużyć-wyrzucić” modelem gospodarki o obiegu zamkniętym, zakładającym jak najdłuższe zachowanie użyteczności produktów, komponentów i materiałów, a także ich wartości dla gospodarki.

Polskie akty prawne:

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi

Obecnie prowadzone działania koncentrują się na wzbogaceniu wiedzy naukowej na temat efektywnego wykorzystania zasobów, gospodarki o obiegu zamkniętym i odpadów.

Efektywna gospodarka zasobami w MŚP

Problemy:

- zbyt odpadowa produkcja
- niskie korzystanie z możliwości kwalifikowania niektórych pozostałości jako „produktów ubocznych” zamiast odpadów

Projekt dofinansowany w wysokości 85% ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej dla Programu PL04 pn.: „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.

- brak planów i analiz w zakresie wytwarzania odpadów oraz ponoszonych kosztów
- zapewnienie zgodnego z wymaganiami prawa pozbywania się i zagospodarowania odpadów
- składowanie zbyt wielu odpadów, w tym w sposób niezgodny z wymaganiami prawa
- słaba wiedza i kompetencje kierownictwa oraz pracowników w zakresie gospodarowania odpadami
- w niewielkim stopniu wdrażane jest selektywne zbieranie odpadów i ich dalsze zagospodarowanie
- brak edukacji i szkoleń dla pracowników
- brak polityk środowiskowych, w tym polityki zapobiegania powstawaniu odpadów
- nieznanomość wymagań w zakresie obowiązków środowiskowych, w tym w zakresie ewidencji i sprawozdawczości oraz regulacji opłat środowiskowych
- tolerowanie nieprzestrzegania norm, standardów i dobrych praktyk środowiskowych w codziennej działalności gospodarczej

Możliwe działania:

- podniesienie wiedzy i kwalifikacji kierownictwa i pracowników
- wprowadzenie zgodnego z wymaganiami prawa gospodarowania odpadami, w tym ich selektywnej zbiórki na każdym odcinku funkcjonowania przedsiębiorstwa
- wyposażenie przedsiębiorstwa w zgodne ze standardami urządzenia do gromadzenia odpadów oraz wyznaczenie miejsc do zbiórki selektywnej
- rzetelna ewidencja i sprawozdawczość dot. korzystania ze środowiska

Projekt dofinansowany w wysokości 85% ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego w ramach Funduszu Współpracy Dwustronnej dla Programu PL04 pn.: „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.

- stworzenie polityki oszczędzania zasobów, w tym w zakresie unikania odpadów
- monitorowanie zagrożeń w zakresie emisji do gleby lub powietrza
- program edukacji i podnoszenia wiedzy dla kierownictwa i pracowników
- przygotowanie mniej odpadowych rozwiązań produkcyjnych i technologicznych

Wymagania organizacyjne do efektywnego korzystania ze środowiska:

- ustalenie i ocena aktualnego stanu korzystania ze środowiska oraz rozliczania się z uprawnionymi organami
- sporządzenie planu efektywnego korzystania ze środowiska (polityka środowiskowa firmy)
- wdrożenie planu i określenie rzeczywistych korzyści
- okresowa weryfikacja i doskonalenie polityki środowiskowej